

Anna Helaniemi
Petri Vilén

KESTÄVÄ YRITYS

Yritysvastuun opas
PK-yritykselle

KESTÄVÄ YRITYS

Anna Helaniemi
Petri Vilén

KESTÄVÄ YRITYS

Yritysvastuun opas
PK-yritykselle

© 2025 Anna Helaniemi ja Petri Vilén

Suomen tietokirjailijat ry on tukenut tämän kirjan kirjoittamista.

Kuvituskuvat: Flaticon. Muiden kuvien lähteet ilmoitettu kuvan yhteydessä.

Kustantaja: BoD · Books on Demand, Mannerheimintie 12 B, 00100 Helsinki,
bod@bod.fi

Paino: Libri Plureos GmbH, Friedensallee 273, 22763 Hampuri, Saksa

KL 69.1

ISBN: 978-952-80-9735-8

Sisällysluettelo

Esipuhe	9
KESTÄVÄ KEHITYS	13
Kestämättömän kehityksen käänköpiste	15
Viisi kriisiä	16
Suurten ongelmien ratkaiseminen vaatii kestävää kehitystä	18
Tavoitteena donitsitalous	20
Kestävää liiketoimintaa	22
Sidosryhmien vaatimukset kasvavat	23
Kerro vastuullisuusmatkastasi	25
Raportointi, standardit ja sertifikaatit – Voiko vastuullisuutta mitata?	26
Kestävä kehitys on vuosisadan bisnesmahdollisuus	27
Testaa yrityksesi kestävyys	29
HALLINNOLLINEN VASTUU	36
Hyvä hallintotapa	39
Hoida yrityksen hallinto kuntoon	40
Tilintarkastaja varmistaa hyvän hallinnon	42
Hoida verot ja ilmoitukset ajallaan	43
Hoida velvollisuutesi kumppanina huolellisesti	44
Vaikuta: Kerro yrityksen toiminnasta avoimesti sidosryhmille	45
Taloudellinen kestävyys	47
Onko liiketoimintasi kannattavaa?	48
Onko yritykselläsi liikaa velkaa?	49
Pystyykö yrityksesi maksamaan laskut?	50

Kasvaako yrityksesi markkinaa nopeammin?.....	51
Väärinkäytösten ehkäisy	53
Tunnista riskit väärinkäytöksiin.....	54
Laadi toimintaohjeet eli code of conduct.....	55
Perusta väärinkäytösten ilmoituskanava	56
Vaikuta: Ehkäise väärinkäytöksiä arvoketjussasi	57
Tietoturva ja -suoja.....	59
Käsittele henkilötietoja huolellisesti	60
Tunnista tietoturvariskit	61
Paranna yrityksesi tietoturvaa	62
Vaikuta: Auditoi tietoturvasi	63
Liiketoiminnan kestävyysriskit	65
Tunne toimintaympäristön riskit	66
Varaudu riskeihin kehittämällä toimintaa	68
Vaikuta: Luo uutta liiketoimintaa kestävään kehitykseen perustuen	69
SOSIAALINEN VASTUU	72
Työntekijöiden työolot ja oikeudet.....	75
Huolehdi velvollisuuksistasi työnantajana.....	76
Laadi ja kerää yhteen henkilöstön tarvitsemat tiedot.....	78
Käy vuoropuhelua henkilöstön kanssa	79
Käytä erilaisia työ sopimuksia tarkoituksenmukaisesti	80
Vaikuta: Tarjoa työntekijöille vaadittavia paremmat oikeudet	81
Työntekijöiden hyvinvointi	83
Tunnista työn terveys- ja turvallisuusriskit.....	84
Paranna työnteon turvallisuutta	86
Huolehdi työntekijöiden työkyvystä	87

Järjestä työterveydenhuolto	88
Panosta hyvinvointia tukeviin työtapoihin	89
Työntekijöiden osaaminen.....	91
Perehdytä työntekijät huolella – sekä uudet että vanhat uuden äärellä.....	92
Kouluta henkilöstöä ennakkoivasti	93
Vaikuta: Huolehdi, että työntekijät vaikuttavat osaamisensa kehittämiseen	94
Työntekijöiden yhdenvertaisuus.....	97
Sitoudu julkisesti yhdenvertaisuuteen ja syrjimättömyyteen.....	98
Selvitä tasa-arvon toteutuminen yrityksessä – ja korjaa havaitut puutteet	99
Selvitä yhdenvertaisuuden ja syrjimättömyyden toteutuminen	100
Vaikuta: Edistä moninaisuutta, osallisuutta ja yhteenkuuluvuutta.....	101
Arvoketjun työntekijät	103
Sitoudu tukemaan ja kunnioittamaan ihmisoikeuksia vaikutuspiirissäsi.....	104
Tunnista riskit työperäiseen hyväksikäyttöön arvoketjussa.....	105
Varmista, että kumppanisi hoitavat lakisääteiset velvoitteensa työnantajina.....	106
Vaikuta: Edistä parempien työolojen kehittymistä arvoketjussa	107
Vaikutuspiirin yhteisöt	109
Tunnista vaikutuspiiriin kuuluvat yhteisöt.....	110
Huolehdi, että et aiheuta haittaa vaikutuspiiriimme kuuluville yhteisöille.....	111
Käy vuoropuhelua yhteisöjen kanssa	112
Vaikuta: Tue vaikutuspiirin yhteisöjä.....	113
Kuluttajat ja loppukäyttäjät	115
Varmista turvallinen käyttö	116
Markkinoi kuluttajansuojalain ja hyvän tavan mukaisesti.....	117
Panosta hyvään asiakaspalveluun	118
Vaikuta: Edistä kuluttajan tietoista ostopäätöstä läpinäkyvästi.....	119

YMPÄRISTÖVASTUU	122
Ilmastonmuutoksen hillintä	125
Tunnetko kasvihuonekaasupäästösi?	127
Kuluta vähemmän ja parempaa energiaa	129
Sitoudu nettonollatavoitteeseen	130
Kiertotalous	133
Hanki kestävää ja vain tarpeeseen	134
Valmista tuotteesi kestävästi	135
Minimoi, lajittele ja kierrätä	136
Vaikuta: Vauhdita kiertotalouden toteutumista	137
Veden kestävä käyttö	139
Tunnetko vaikutuksesi vesien laatuun ja riittävyyteen?	140
Käytä vettä vähemmän ja palauta se laadukkaampana	141
Luonnon monimuotoisuus	143
Tunnetko vaikutuksesi luontoon ja elinympäristöihin?	144
Älä heikennä luonnon tilaa	145
Vaikuta: Paranna luonnonympäristön tilaa	146
Pilaantumisen ehkäisy	149
Minimoi haitallisten päästöjen riskit	150
LOPUKSI	153
Jälkisanat	154
Perehdy syvällisemmin	155

Esipuhe

Tämä kirjan tarkoituksena on auttaa sinua tarttumaan toimeen. Luettuasi sen ymmärrät yritys vastuun perusteet ja osaat kehittää liiketoiminnastasi kestävämpää. Kirja auttaa muodostamaan kokonaiskuvan yritys vastuusta ja kestävästä liiketoiminnasta sekä kysymään oikeita kysymyksiä ja etsimään lisää tietoa.

Ottaaksesi yritys vastuun haltuun et tarvitse aiempaa osaamista tai asiantuntijapalveluita, käärit vain hihat ja keskityt olennaiseen. Samalla valmistaudut asiakkaidesi, työntekijöidesi ja rahoittajiesi väistämättömiin kysymyksiin siitä, mitä teet, kun toiminnan jatkuvuutta uhkaavat historiamme suurimmat muutokset.

Yritys vastuu on noussut liiketoiminnan kehittämisen trendiksi 2020-luvulla monista hyvistä syistä. Tietoisuus ilmastonmuutoksen ja luontokadon etenemisestä, ihmisoikeuksien loukkauksista ja muista yritystoiminnan ongelmakohdista on kasvanut. Euroopan Unionissa käydään poliittista vääntöä yritys vastuuta kirittämään tarkoitettujen lakipakettien tulevaisuudesta. Hehkutus voi aiheuttaa vastareaktion ja vellova sääntely turhauttaa. Pitäisikö antaa huumen laantua tai odotella päättäjien yksimielisyyttä ennen asiaan tarttumista?

Yritys vastuussa on kuitenkin kyse paljon ohimenevää ilmiötä merkittävämmästä asiasta. Kestävä liiketoiminta on ainoa vaihtoehto, mikäli aiomme turvata planeettamme elinkelpoisuuden, ihmisoikeudet ja vakaan toimintaympäristön myös tuleville sukupolville.

Tämä kirja on syntynyt nimenomaan pienten ja keskisuurten yritysten tarpeisiin. Sen taustalla on työ omassa yrityksessämme Decade of Action Oy:ssä, jonka missiona on auttaa PK-yrityksiä toimimaan kestävämmiin. Yritys perustettiin, kun havaitsimme että vastuullisuuspalvelut ja -työkalut keskittyvät ratkaisemaan suurten yhtiöiden tarvetta. Kehitimme liiketoiminnan kestävyyttä tarkastelevan arviointi- ja raportointimallin, jonka mitoitimme PK-yrityksen arkeen ja

resursseihin sopivaksi verkkopalveluksi. Keväällä 2025 Alma Media osti palvelun ja se jatkaa elämäänsä osana Alma Insights -tuoteperhettä.

Ajatus kirjasta syntyi jo yrityksen alkutaipaleella, kun aloimme kerätä asiakkaillemme tietopankkia kestäväen yrityksen periaatteista. Valtaosa kirjan materiaalista on syntynyt tarpeesta selittää PK-yritysten johdolle, kehittäjille ja yrittäjille kestäväen kehityksen, yritys vastuun ja kestäväen toiminnan perusteita. Halusimme säilyttää kirjassa saman periaatteen, joka on ohjannut jokaista keskusteluumme asiakkaan kanssa: kerromme vastuullisuudesta selkeästi, olennaiseen keskittyen, kysymyksiä kysyen ja selkeitä toimintaohjeita antaen.

Kirjan kirjoittaminen ei olisi ollut mahdollista ilman yritys vastuun eri teemojen asiantuntijoiden kanssa käytyä kymmeniä keskusteluja vuosina 2023-2025, joiden tavoitteena on ollut kehittää yritys vastuun arviointimalliamme. Haluamme kiittää kaikkia teitä, jotka olette antaneet aikaanne ymmärryksemme lisäämiseen. Kiitos myös yhteistyökumppaneillemme EMU Growth Partners ja Alma Insights, jotka olette olleet mukana yrityksemme matkalla ja osaltanne mahdollistaneet työn tämän oppaan parissa.

Kirjan kirjoittamisessa tekoälyä on hyödynnetty kielenhuoltoon ja tekstin yhdenmukaistamiseen. Kaikki teksti on kuitenkin vastuullamme ja mahdolliset virheet ovat omiamme.

Kirjaa ei ole välttämätöntä lukea kannesta kanteen. Olemme rakentaneet kirjan siten, että se koostuu lyhyistä luvuista ja on helposti selailtavissa. Osa teemoista ja ohjeista voi olla sinulle jo itsestäänselvyys ja niiden yli voit hyvin siirtyä seuraavaan teemaan. Kirjan tavoitteena on auttaa hahmottamaan yritys vastuun kokonaiskuvaa sekä pureutumaan yksittäisiin teemoihin tarpeen mukaan.

Kirjan alussa kuvaamme tiiviisti kestäväen kehityksen aiheuttamia ongelmia sekä kestäväen liiketoiminnan perusteita. Ensimmäisen osion päätteeksi olemme kehittäneet yritys vastuun testin, jonka tavoitteena on auttaa tunnistamaan yritykseen kestäväyden nykytila ja kehityskohteet. Kirjan loppuosan tarkoituksena on tarjota

Sisältää
yritysvastuun
testin!

Toimiiko yrityksesi kestävästi?

Yritysvastuusta on tullut 2020-luvun liiketoiminnan kehittämisen trendi. Kyse ei kuitenkaan ole ohimenevästä ilmiöstä. Kestävä yritys on ainoa vaihtoehto turvata planeettamme elinkelpoisuus, ihmisoikeudet ja vakaa toimintaympäristö tuleville sukupolville. Samalla se on valtava liiketoimintamahdollisuus.

Tämän kirjan tarkoituksena on auttaa PK-yrityksen päättäjiä ottamaan yritysvastuu haltuun. Luettuasi ymmärrät sen perusteet ja osaat kehittää liiketoiminnastasi kestävämpää. Kirja auttaa muodostamaan kokonaiskuvan yritysvastuusta ja kestävästä liiketoiminnasta sekä kysymään oikeita kysymyksiä ja etsimään lisää tietoa. Samalla valmistaudut asiakkaidesi, työntekijöidesi ja rahoittajiesi väistämättömiin kysymyksiin siitä, mitä teet, kun toiminnan jatkuvuutta uhkaavat historiamme suurimmat muutokset.

9 789528 097358

KL 69.1

ISBN: 978-952-809-735-8